

Oppfølgingsnotat i forbindelse med møtet mellom PL i KUD, Norges museumsforbund og Virke om strømkrisen i museene 28.3.22

Mange museer har tatt kontakt med Norges museumsforbund og Virke om de sterkt økende strømkostnadene som blir en økonomisk belastning for mange. Museumsforbundet har spurt medlemmene om dette i forbindelse med den årlige innhenting av besøkstall. Undersøkelsen gikk til 110 institusjoner. Av de 83 som svarte på spørsmålet om museet opplever de økte strømprisene som en utfordring svarte 54,2 % at det er en utfordring, mens 36,1 % merket endringer i prisene, som foreløpig ikke er en utfordring for museet. Bare 9,6 % svarte at det ikke er en utfordring! Resultatene understreker at det er et omfattende problem for mange museer.

De som ikke har utfordringer med økte strømkostnader er museer med beliggenhet i strømområder med lave priser, leveranse gjennom universiteter de betaler husleie til eller som har gode strømvavtaler. Noen museer med strømvavtaler opplever likevel betydelige økninger i strømkostnadene, mens andre som har avtaler som utløper i løpet av 2022 håper på bedre tider utover året med tanke på neste avtaleforhandling. Vi ser antydninger til et skille «sør og nord for Dovre», men bildet er ikke entydig. Musea i Sogn og Fjordane melder at de fleste av deres museer ligger i Strømregion Midt (No3), mens ett ligger i region Vest (No5) og har «ekstraordinær økning i strømkostnadene». Musea i Sør-Trøndelag melder om 49 % økning i kostnadene og at ett museum i Østlandssonen er særlig hardt rammet. Romsdalsmuseet har hatt 86 % økning i strømkostnadene og sier at «Det oppleves som et sjokk.» De er ikke det eneste museet som bruker disse ordene, eller: «Situasjonen oppleves som svært vanskelig for museet». Luftfartsmuseet i Bodø har t.o. 120 % økning i strømkostnadene.

- *At en strømvavtale ikke løser alle utfordringer, er Museumssenteret i Hordaland (MUHO) et eksempel på. Selv med en avtale i bunn, er det stor usikkerhet for MUHO som til tross for strømvavtale hadde 92 % økning i strømkostnadene i 2021 og forventer dobling av kostnadene også i 2022. ENOVA har lite å bidra med overfor museene.*

Noen kommentarer som hyppig går igjen i svarene og kan utfylle bildet:

- Flere museer melder om stadig større økninger i månedene frem mot årsskiftet, og forventer ytterligere øking i januar og februar 2022 som vil gi enda større utfordringer knyttet til driftsbudsjettene som resultat dersom den høye prisen vedvarer i 2022.
- Flere museer opplever opp til firedobling av strømprisen, enkelte opplever dette til tross for at de innførte enøktiltak i 2021. For noen blir strøm mer krevende enn pandemi.
- Et museum opplevde 110 % økning på strømprisen og mer enn 600 % økning i kostnadene til varmpumpen.
- Noen museer melder om lavere forbruk av strøm på grunn av hjemmekontor, men sterk økning i prisen.

Generell museumsøkonomi og konsekvenser for museumsdrift og formidling:

Mange museer har lite å gå på etter to år med pandemi, inntektsstap og varierende grad av kompensasjon for tapene. Flere museer melder at det er krevende å forholde seg til og planlegge etter store svingninger i strømkostnadene. Flere må iverksette sparetiltak, utsette planlagte prosjekter ytterligere og nedskalere planlagte satsingen, blant annet for skeivt kulturår.

- *Tana og Varanger museumssiida understreker: «I Finnmark var det 100% økning fra 2018 til 2019, en reduksjon på 80% fra 2019 til 2020. Svært vanskelig å holde budsjetter med slike variasjoner og uten noen form for buffer.»*

Flere museer melder at de snart har brukt opp egenkapitalen de hadde bygget opp til reserve for å ha en sikkerhet mot uforutsette hendelser og kommende utviklingsprosjekter.

Flere melder at strømkostnadene påvirker egeninntektene og driften av museet:

- *Østfoldmuseene melder at: «Økte strømkostnader har gått på bekostning av aktivitetsnivået og publikumstilbudet, og begrenser mulighet for å holde åpent/drive utleievirksomhet i kalde perioder. Vi har ingen utfordringer knyttet til likviditet p.t. og betjener våre forpliktelser på en god måte.»*
- *Anno Museum har sendt eget brev til KUD 14.2.22 der det presiseres at situasjonen er svært krevende på grunn av den omfattende bygningsmassen museet skal håndtere. De regner med en merkostnad på mellom fem og ti mill. kroner i tillegg til budsjetterte kostnader på seks mill. kroner. Museet vil få utfordringer med å ta i bruk det nybygde Anno Bevaringssenter uten økning i driftstilskuddet, da man ikke har egenkapital til å fortsette på nåværende driftsnivå over tid uten å foreta nedbemanning og driftsreduksjon. Styret har besluttet å ikke ansette i ledige stillinger, og stillingen som avdelingsdirektør på Glomdalsmuseet ble derfor tilsatt internt. Uten støtte må museet redusere åpningstider og vurdere stenging i lengre perioder.*

Strømkostnadene truer ivaretagelse av kulturarven, muligheter til inntekter og tilbudet til publikum:

Museene har et ansvar for å bevare vår felles kulturarv, derfor er det viktig at museumssektoren blir en del av disse støtteordningene, understreker flere medlemmer. Mange er avhengige av å holde bygningsmasse frostfri, og kan dermed ikke justere strømforbruket.

- *Kraftmuseet melder for eksempel: «Det er uheldig at vi ikkje vert ein del av kompensasjonsordningane for straum. Dei høge straumkostnadane går utover heile drifta av museet. Dei fleste bygga våre er antikvariske bygg og straumkrevjande. Oppvarming av bygga er avgjerande tiltak for å halda eit akseptabelt vedlikehaldsnivå. Dei fleste bygga vi forvaltar er pussa teglstein og ein reduksjon i innetemperatur vil medføre eit forfall som vil mangedobla behovet for vedlikehald. På sikt kan straumkostnadane føre til forfall av bygg og utgjera ein katastrofe for kulturminnevernet.»*
- *Bergverksmuseet understreker: «BVM har hatt stort fokus på el-kostnader og gjort mange forbedringstiltak på dette området over flere år. Museet er avhengig av å holde flere bygg og anlegg frostfritt (vannrør/brannsikring). Dette medfører store el-kostnader kun for å ivareta verneverdige bygg gjennom vinterhalvåret*

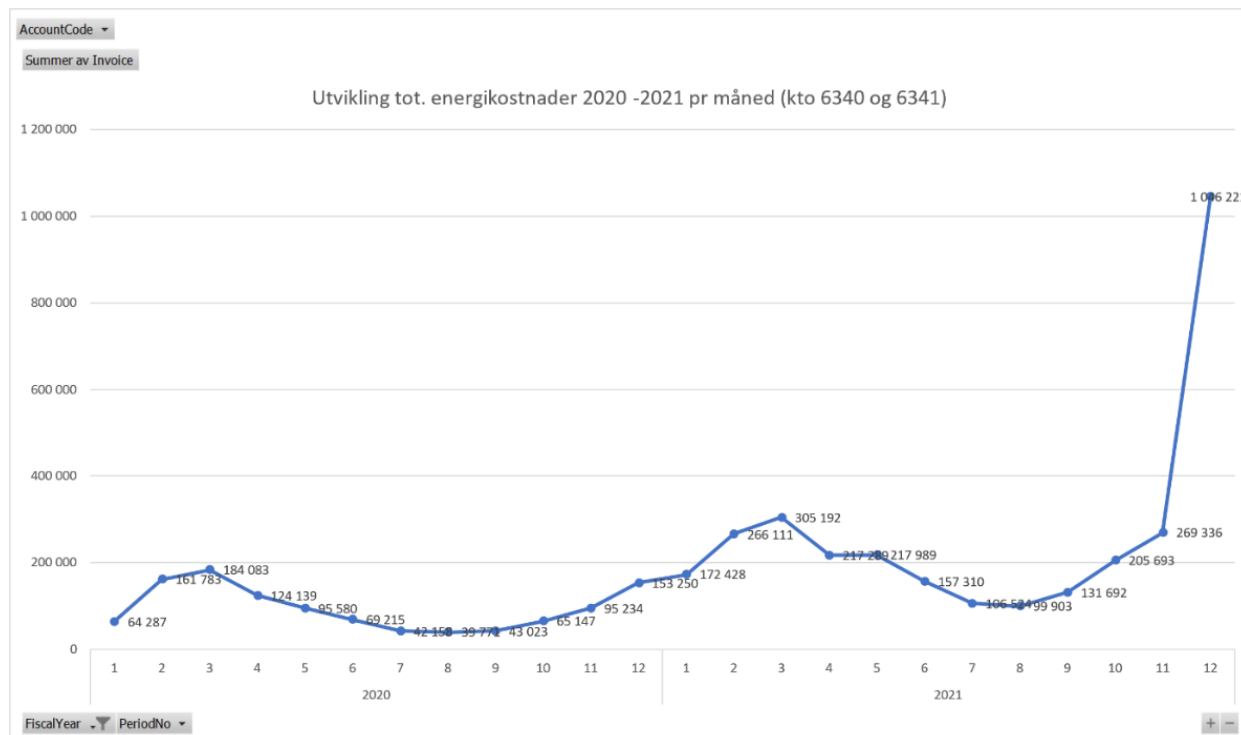
Museer med rene utstillingsbygg opplever en dramatisk økning av strømutgiftene fordi de har samlinger som må ha jevn temperatur i magasin og utstillinger og ikke kan spare mer enn de alt gjør. Dette rammer blant annet kunstmuseer som Henie Onstad kunstsenter, Nasjonalmuseet og KODE.

Oppsummert:

En betydelig andel av museene har fått store utfordringer med høye strømpriser. Dette er virksomheter som ikke har svært begrenset mulighet til å redusere strømforbruket ettersom de har et ansvar på vegne av fellesskapet om å bevare gjenstander av kulturhistorisk betydning. Flere frykter nå at de må redusere driften og/eller sette opp prisene gjennom 2022.

Norges museumsforbund og Virke ber regjeringen iverksette tiltak for å bidra til at museene får støtte til deler av de økte kostnadene, gjennom særskilte bevilgninger eller økte driftstilskudd i revidert nasjonalbudsjett.

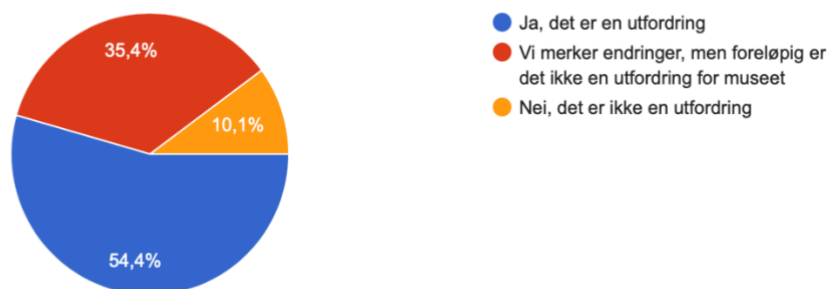
Illustrasjon fra medlemsmuseum på strømkostnadene i 2020 og 2021

For mer informasjon om strøm og besøkstall for 2020 og 2021 se museenes tidligstatistikk:
[Museumsforbundets-tidligstatistikk-2021-besokstall-status-og-behov.pdf](#)

17. Opplever museet de økte strømprisene som en utfordring?

79 svar

18. Hvor stor økning i strømutfgifter har museet hatt?

73 svar

